

๑๐ เรื่องเด่น

สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

คุณธรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
National Human Rights Commission of Thailand

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฏหมาย และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ISBN 978-616-7213-16-3

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์อมรา พงศ์พิรัญ
ไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกฏหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
ไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์ ประธานอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน
ด้านกฏหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

เสริมเกียรติ วรดิษฐ์ รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๑

ชัดภัย บุรุษพัฒน์ รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๒

วิจิตร วิชัยสาร รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๓

ชนิชญา โถโพธิ์ไทย อนุกรรมการ

สาวีรช นักเบศร์ อนุกรรมการ

อำนาจ คลังพหล อนุกรรมการ

อิทธิกร จำเดช อนุกรรมการ

ผู้ร่วบรวมและเรียบเรียง

กษามาศ ฐานปันโนสกุล นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ

ประสานงานต้นฉบับ

กิตติพร บุญอ่อง นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๗

จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๔๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดิ์ ชั้น ๑ และ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๖๔๙ ๓๘๐๐ โทรสาร ๐ ๒๖๔๗ ๕๔๕๕
www.nhrc.or.th E-mail:help@nhrc.or.th
สายด่วนร้องเรียน ๐๓๗๓๗

๑๐ เรื่องเด่น
สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมาย
และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

คำนิยม

ศาสตราจารย์อมรา พงศ์พาพิชญ์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๑) (๕) และ (๖) พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๑๕ (๑) (๒) (๓) และ (๔) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเป็นภาคี พร้อมทั้งเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสม รวมทั้งเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา หรือคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แต่งตั้ง
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติ
ที่ไม่เป็นธรรม เพื่อพิจารณาตรวจสอบเรื่องร้องเรียน
และปฏิบัติการด้านยุทธศาสตร์ในการสร้างการเรียนรู้
การจัดการความรู้ เพื่อให้ภาคีเครือข่ายและลังคม สาธารณะ
เกิดการตระหนักในค่านิยมด้านสิทธิมนุษยชน

ในนามของ กสม. ขอขอบคุณคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
ที่ได้รวบรวมกรณีตัวอย่างตามคำร้องเรียน ดำเนินการ
พิจารณาตรวจสอบ จนได้ข้อสรุปและจัดทำรายงาน
ผลการพิจารณาเพื่อนำเสนอ กสม. โดย กสม. ได้มีข้อเสนอแนะ
เชิงนโยบายต่อคณะกรรมการสิทธิมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ซึ่งผลจากการที่หน่วยงานต่าง ๆ นำข้อเสนอของ กสม.
ไปพิจารณาดำเนินการทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาในภาพรวม
และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงระบบในระยะยาวต่อไป ทั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชน
ด้านกฎหมาย และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม” จะเป็นประโยชน์
แก่ผู้อ่านและผู้ที่สนใจได้ศึกษา เพื่อมีส่วนร่วมในการสร้าง
กลไกส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในลังคมไทยต่อไป

๙๘ มกราคม

ศาสตราจารย์อมรา พงศพิชญ์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำนำ

คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ ไม่เป็นธรรม

หนังสือ “๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมาย
และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม” เป็นเอกสารเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ที่รวบรวมกรณีตัวอย่างที่น่าสนใจ โดยมี
ที่มาจากการคำร้องเรียนที่คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน
ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้ดำเนินการ
ตรวจสอบและมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาปรับปรุงกฎหมาย
กฎหมาย หรือข้อบังคับและการปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิ
และเสรีภาพ รวมทั้งหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณี
ระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ โดยเป็น
การสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดความเห็น และกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ให้กับบุคลากร ในหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และประชาชนผู้สนใจได้เห็นตัวอย่างที่ชัดเจนและมีความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ และการปฏิบัติที่เป็นธรรม ได้มากยิ่งขึ้น เพื่อร่วมกันรณรงค์ ส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครอง “สิทธิมนุษยชน” ต่อไป

ในนามของคณะกรรมการฯ ขอขอบคุณฝ่ายเลขานุการฯ คือ คุณลดาพร เผ่าเหลืองทอง คุณกษามาศ ฐานปันโภคณ และคุณดาริน มินเนตร ที่ได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ให้กับคณะกรรมการฯ อย่างเต็มกำลังความสามารถ และรวบรวมผลงานของคณะกรรมการฯ จนสำเร็จลุล่วง เป็นหนังสือเล่มนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

สารบัญ

เรื่องที่ ๑

๔

กรณีการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียน

เรื่องที่ ๒

สิกธิและเสริมภาพส่วนบุคคล กรณีระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การไว้ผมและ
การแต่งกายของข้าราชการ สูงล้ำ และ
ผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑๔

เรื่องที่ ๓

๑๕

สิกธิในกระบวนการยุติธรรม
กรณีขอให้ลบประวัติอาชญากรรม
และทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ

เรื่องที่ ๔

๑๖

สิกธิและเสริมภาพในการประกอบอาชีพ
กรณีผู้ที่เคยรับโทษให้จำคุกถูกจำกัดสิกธิ
ในการเข้ารับราชการ

เรื่องที่ ๕

๑๗

สิกธิในกระบวนการยุติธรรม และสิกธิของบุคคลใน
เกียรติยศและชื่อเสียง กรณีการนำตัว
ผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำสืบที่เกิดเหตุ
ประกอบคำรับสารภาพ
และการแสดงข่าวต่อสื่อมวลชน

เรื่องที่ ๖

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

กรณีการเก็บเงินบำรุงการศึกษา

๔๖

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องที่ ๗

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

กรณีสิทธิทางการศึกษาตามหลักสูตร

การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

๔๗

เรื่องที่ ๘

การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม กรณีสำนักงาน ก.พ.

กำหนดปรับปรุงตำแหน่งของบุคลากร

ทางสาธารณะสุขที่ไม่เท่าเทียมกัน

๔๘

เรื่องที่ ๙

สิทธิของบุคคลในครอบครัว

กรณีการกล่าวคำสาบานตนต่อศาล

ของแต่ละศาสนา

๔๙

เรื่องที่ ๑๐

การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

กรณีคนพิการไม่ได้รับสิทธิให้เข้า

ทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

๕๐

ເຮືອງທີ່ ១

ກຣະນິກາຮັກນັດແບບທຽບຜົມຂອງນ້ຳເຮືຍນ

(ກໍາວັນທີ ៤ສຸກ/ມັງກອນ ວາງບ້ານພລກເກົ່າງຈົວນາຍ ທີ່ ៤០១/ມັງກອນ)

ผู้ร้องอายุ ๑๕ ปี ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. แห่งหนึ่ง ได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ว่า การที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียน โดยนักเรียนชาย ต้องตัดผมสั้นเกรียน นักเรียนหญิงต้องตัดผมสั้นเห็นตึงหู กระหบต่อ สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และในบางโรงเรียนอนุโถมให้นักเรียนที่เรียนนาฏศิลป์สามารถไว้ผมยาวได้ ซึ่งการอนุโถมดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติ ตามนัยมาตรฐาน ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยผู้ร้อง อ้างว่า แบบทรงผมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนั้น ทำให้นักเรียน ที่เข้าสู่ช่วงวัยรุ่นขาดความมั่นใจและเสียสมารีในการเรียน ซึ่งจาก การสัมภาษณ์เด็กนักเรียนในงานวิจัยขึ้นหนึ่ง พบว่า กฎระเบียบ เรื่องทรงผมเป็นสิ่งที่นักเรียนมีความกังวลมากที่สุด เนื่องจากวัยรุ่น อย่างมีบุคลิกที่ดี สวยงาม ดังนั้น เรื่องทรงผมจึงทำให้เกิดความ คับข้องใจมาก และเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะนำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ นอกจากนี้ ได้อ่านพบในบทความของนักวิชาการท่านหนึ่ง ได้กล่าวถึง ทรงผมนักเรียนว่า ประเทศไทยรับเอาแบบทรงผมและเครื่องแบบนักเรียน ต่าง ๆ มาจากประเทศญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งในช่วงนั้นเกิด การระบาดของเหา ประชาชนจึงนิยมตัดผมสั้นเกรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการตรวจสอบ การละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า ในการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการอาศัยอำนาจ ตามความในข้อ ๗ และข้อ ๑๑ แห่งประกาศของคณะกรรมการป้องกันและฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ฉบับที่ ๑๗๙

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ออกกฎหมายตรวจบัญชี ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๕) โดย ข้อ ๑ (๑) ระบุว่า การแต่งกาย และความประพฤติดังต่อไปนี้ถือว่าไม่เหมาะสมแก่สภาพของนักเรียน คือ (๑) นักเรียนชายໄร์ฟลายา โดยໄร์ฟลายางานศีรษะไม่ตัดเกรียนเชิดผิวหนัง หรือໄร์หนวด ๕ เซนติเมตร และชายผมรอบศีรษะไม่ตัดเกรียนเชิดผิวหนัง หรือໄร์หนวด หรือเครา (๒) นักเรียนหญิงดัดผม หรือໄร์ฟลายาเลยต้นคอ หากโรงเรียน หรือสถานศึกษาใดอนุญาตให้ໄร์ฟลายากันก็ให้รับให้เรียบร้อย และ (๓) นักเรียนใช้เครื่องสำอาง หรือสีงปลอมเพื่อการเสริมสวย

ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการออกกฎหมายตรวจบัญชี ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ยกเลิกความในข้อ (๑) ของข้อ ๑ แห่งกฎหมายตรวจบัญชี ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๕) และให้ใช้ข้อความใน (๑) ที่กำหนดขึ้นใหม่แทน โดยมีการระบุในเรื่องการแต่งกายและความประพฤติของนักเรียนที่ กฎหมายตรวจถือว่าไม่เหมาะสม ได้แก่ (๑) นักเรียนชายดัดผมหรือໄร์ฟลายา จนด้านข้างและด้านหลังยาวเลยต้นผมหรือໄร์หนวดໄร์เครา (๒) นักเรียนหญิง ดัดผมหรือໄร์ฟลายาเลยต้นคอ หากโรงเรียนหรือสถานศึกษาใดอนุญาต ให้ໄร์ฟลายากันก็ให้รับให้เรียบร้อย (๓) นักเรียนใช้เครื่องสำอาง หรือสีงปลอมเพื่อการเสริมสวย ซึ่งต่อมาราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้ยกเลิกประกาศของคณะกรรมการปฏิริบัญชี ๑๗๒ แห่งกฎหมายตรวจบัญชี ๑๗๒ ดังกล่าวคงใช้บังคับต่อไปได้ตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้กำหนดให้กฎหมายตรวจที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะกรรมการปฏิริบัญชี ฉบับที่ ๑๗๒ คงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๑๖ จนกว่าจะมีการออกกฎหมายตรวจ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๑๖

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่าการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงดังกล่าว แม้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แต่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๖๔ กำหนดให้นักเรียนและนักศึกษาต้องประพฤติตามระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งถือเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ ที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และเป็นการกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน และไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนด้วย และเมื่อกฎกระทรวงได้ตราขึ้นตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงใช้บังคับได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ส่วนกรณีที่โรงเรียนบางแห่งอนุญาตให้นักเรียนสามารถไว้ผมยาวได้เป็นการเฉพาะรายนั้น เนื่องจากมีเหตุผลความจำเป็น เช่น นักเรียนที่เรียนนาฏศิลป์ นักเรียนที่มีเหตุผลความจำเป็นทางด้านศาสนา หรือมีเหตุผลความจำเป็นทางด้านสุขภาพ เป็นต้น สอดคล้องกับบันทึกข้อความของกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๔/๔๗๔๕ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ โดยกำหนดให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาอาจพิจารณาผ่อนคลายระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการไว้ทรงผมให้เหมาะสมกับวัยและสภาพของนักเรียนตามสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงดังกล่าว และไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ผ่อนผันให้กับนักเรียนที่ไว้ผมยาว

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

โดยมีเหตุผลความจำเป็นตามสภาพของนักเรียนเป็นการเฉพาะรายตามความเหมาะสม อันเป็นการปฏิบัติต่อเด็กโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมและประโยชน์สูงสุดของนักเรียน สอดคล้องกับมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่บัญญัติว่า “การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม”

ในขั้นนี้ถึงแม้จะพึงว่าการกำหนดแบบทรงผมของนักเรียนไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๙๙ และมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่กระทรวงศึกษาธิการ มิได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้เกิดความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎกระทรวงที่ใช้บังคับอยู่ให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ ดังนี้

คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยกระทรวงศึกษาธิการควรได้มีการพิจารณาบทวนปรับปรุงและแก้ไขกฎกระทรวงเกี่ยวกับเรื่องแบบทรงผมของนักเรียน ซึ่งออกตามความในประกาศของคณะกรรมการปฏิริบัติ ฉบับที่ ๑๗ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยยกเลิกกฎกระทรวงที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และออกกฎกระทรวงฉบับใหม่ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และประโยชน์สูงสุดของเด็กนักเรียน รวมทั้งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อกำหนดให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานกลางเกี่ยวกับเรื่องแบบทรงผม

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ของนักเรียน ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และข้อยกเว้นได้ตามเหตุผลความจำเป็น ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วย

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอไปยังคณะกรรมการรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ต่อมาคณะกรรมการรัฐมนตรีได้ให้ กระทรวงศึกษาธิการรับไปพิจารณาดำเนินการ ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการได้เชิญผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมหารือร่วมกัน เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ โดยที่ประชุมเห็นควรยกเลิกกฎหมาย ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๔) และกฎหมาย ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ซึ่งออกตามความในประกาศของคณะกรรมการปฏิริวติ ฉบับที่ ๑๗ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาออกกฎหมายฉบับใหม่ โดยกระทรวงศึกษาธิการจะรวบรวมกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องทรงผม ความประพฤติ การแต่งกาย ของนักเรียน และนักศึกษา ฯลฯ ในการจัดทำร่างกฎหมายฉบับใหม่เพื่อให้มี ความชัดเจนและมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้นต่อไป

เราว่าแต่งกาย
ลูกต้องตามระเบียบ
ก็ดีนะ

เอ...เราว่า
แต่งกายให้เหมาะสม
กับสภาพการทำงาน
ก็ดีนะ

เรื่องที่ ๒

สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

กรณีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง
การไว้ผมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง
และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๖๑

(คำร้องที่ ๖๑/๒๕๖๑ รายงานผลการพิจารณา ที่ ๕๐/๒๕๖๑)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการไว้ผูกและ การแต่งกาย ของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นระเบียบที่ลิดรอนสิทธิของผู้ร้อง และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านกฎหมาย และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติ รับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ ซึ่งการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อ การที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือน สาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้ บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมาย หรือกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วน ที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

กรณีด้านค่าร้อง ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การไว้ผูกและ การแต่งกาย ของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงาน ในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นระเบียบที่ออกโดยมติคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๑๖ โดยมิได้อ้างการอุกราชเบียบโดยอาศัยอำนาจ

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ตามบทัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในเรื่องใด เมื่อพิจารณาถึงสภาพบังคับ และความเหมาะสมของระเบียบนี้แล้ว เห็นว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการไว้ผูกและ การแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงาน ในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๖ มีการใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ซึ่งระเบียบดังกล่าวอาจมีความเหมาะสมสมต่อสภาพกรณี ของประเทศในขณะนั้น และมีลักษณะเป็นนโยบายเพื่อสนับสนุนคนไทย ที่ต้องรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของไทยไว้จึงมุ่งหมายให้ข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ ดำเนินการเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน ทั่วไป ใน การไว้ผูกและ การแต่งกายบางประการ แต่เมื่อเวลาล่วงผ่านมา ระยะหนึ่งแล้ว ระเบียบดังกล่าวอาจจะไม่มีความเหมาะสมกับการใช้บังคับ ในสภาพกรณีปัจจุบัน เนื่องจากการไว้ผูกและ การแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ นั้น มีความเปลี่ยนแปลงไปตาม สภาพสังคม ทั้งยังมีประเด็นความหลากหลายทางทางเพศเข้ามามากขึ้น ซึ่งเพิ่มเติมไปอีก นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงเจตนาและมโนในการออกระเบียบ ฉบับนี้ พบว่าเจตนาในการออกระเบียบที่แท้จริงจะเป็นการดำเนินการ ในการใช้บวก กกล่าวคือ ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติ แต่ในเนื้อหา ตอนท้ายของระเบียบกลับมีลักษณะที่มีการกำหนดโทษทางวินัย แก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามด้วย ซึ่งเป็นมาตรการเชิงลบ กรณีจึงเป็นการจำกัด สิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็นและกระทบกระเทือน ต่อสาธารณะคุณแห่งสิทธิและเสรีภาพตามบทัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ แม้ในหลักการ มีความจำเป็นที่รัฐบาลจะเห็นสมควรที่จะคงระเบียบปฏิบัติในเรื่องนี้ไว้ แต่ควรที่จะทำการศึกษา ปรับปรุง และแก้ไขระเบียบดังกล่าวให้สอดคล้อง กับสภาพกรณีในปัจจุบัน โดยอาจพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมบางประการ

ตามความจำเป็นและเหมาะสม และต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล โดยสำนักนายกรัฐมนตรี กรรมการดำเนินการศึกษา ปรับปรุง และแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการไว้แพมและการแต่งกายของข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้ที่ทำงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยต้องคำนึงถึง สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญด้วย

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังรัฐบาล โดยสำนักนายกรัฐมนตรี ดังกล่าวข้างต้น ต่อมาสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกให้กระทรวง กรม ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง จังหวัด และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่อยู่ในบังคับของระเบียบฯ พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามระเบียบฯ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระเบียบฯ ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ แจ้งผลการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้สำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการแล้ว รวมทั้งสิ้น ๑๗๗ แห่ง และขณะนี้สำนักนายกรัฐมนตรีอยู่ระหว่างการพิจารณาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงและพัฒนาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะการยกเลิกหรือการปรับปรุง แก้ไขระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี รวมทั้งจัดให้มีระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีขึ้นใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ สภาฯ เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

เรื่องที่ ๓

สิทธิในการควบคุมการยุติธรรม
กรณีขอให้ลบประวัติอาชญากรรมและ
กำลังเผยแพร่พิมพ์ลายนิ่วเมือง

(คำว้อบที่ ๓๗๙/๒๕๕๙ รายงานผลการพิจารณาฯ ที่ ๖๕๙/๒๕๕๙)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ว่า ผู้ร้องได้ทำเรื่องขอผ่อนผันการเข้ารับตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการท่อส์สตีelmano แต่เนื่องจากผู้ร้องไม่ทราบว่าจะต้องไปรายงานตัว ณ ที่ทำการคัดเลือกทหาร ส่งผลให้พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้ร้องต่อศาลยุติธรรมแห่งนั้น ในข้อหาไม่รับหมายเรียกเข้าเป็นทหาร โดยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๔ มิโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งศาลพิจารณาลงโทษปรับผู้ร้องเป็นเงิน ๑๕๐ บาท โดยผลจากการที่ผู้ร้องมีประวัติต้องหากดีอาญาและประวัติการถูกลงโทษดังกล่าว ทำให้ผู้ร้องไม่ได้รับการพิจารณาให้เข้าทำงานในบริษัทต่าง ๆ ผู้ร้องจึงได้ยื่นคำร้องต่อองค์ทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อขอให้ลบทะเบียนประวัติอาชญากร และทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ร้อง ซึ่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร แจ้งว่า การนี้ของผู้ร้องไม่สามารถดำเนินการให้ได้ เนื่องจากกรณีของผู้ร้องไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่ประมวลรับเบี่ยงการตรวจนี้ไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๓๙ บทที่ ๔ ข้อ ๑.๓ กำหนดไว้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า กรณีของผู้ร้องเป็นความผิดฐานไม่รับหมายเรียกเข้าตรวจเลือกเป็นทหารตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๒๕ ซึ่งมีระหว่างโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เนื่องจากมิใช่ความผิดที่มิโทษปรับสถานเดียว แม้ศาลได้มีคำพิพากษา

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ลงโทษปรับผู้ร้องเป็นเงิน ๑๕๐ บาท ก็ไม่ทำให้กลับกลายเป็นความผิดที่มีเป็นโทษปรับสถานเดียว และกรณีดังกล่าวมิใช่ความผิดหลักโทษหรือคดีที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าหลักโทษ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก หรือความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดให้มีโทษปรับสถานเดียว ตามข้อ ๑.๑๐ ของระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจนิรภัยกับคดี ลักษณะที่ ๗๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. ๒๕๔๔ บทที่ ๔ การคัดแยกและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ และรายการประวัติหรือบัญชีประวัติ ซึ่งกรณีของผู้ร้องไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ข้อ ๑.๑๐ และไม่ต้องตามประมวลระเบียบการตำรวจนิรภัยกับคดี ลักษณะที่ ๗๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. ๒๕๔๔ บทที่ ๔ ทั้ง ๑๒ รายการ สำนักงานตำรวจนิรภัยแห่งชาติจึงไม่สามารถดำเนินการลบทะเบียนประวัติอาชญาการและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือให้กับผู้ร้องได้

แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี โดยสำนักงานตำรวจนิรภัยแห่งชาติเพื่อให้สอดคล้องกับมติตัวแทนสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ โดยคำนึงถึงค琪ติศรีความเป็นมนุษย์และเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ดังนี้

๑. สำนักงานตำรวจนิรภัยเพิ่มเติมระเบียบสำนักงานตำรวจนิรภัยเพิ่มเติมระเบียบการตำรวจนิรภัยกับคดี ลักษณะที่ ๗๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. ๒๕๔๔ บทที่ ๔ การคัดแยกและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ และรายการประวัติหรือบัญชีประวัติโดยพิจารณาคำขอจากสารบบข้อมูลประวัติอาชญาการ ตามกรณี

เพิ่มเติม ตัวนี้

๑) กรณีความผิดทุกประเภท ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ไม่ว่ากฎหมายฉบับใดที่กำหนดโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งไม่ใช่คดีลหุโทษ หรือคดีที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าลหุโทษ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก หรือความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดให้มีโทษปรับสถานเดียว เมื่อมีการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับสถานเดียว

๒) กรณีที่เป็นไปตามหมวด ๗ มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมาตรา ๘๖ วางหลักไว้ว่า กรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ หากพนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าวเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเยาวชน โดยให้มีการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวได้ทันทีและรายงานให้ศาลทราบ และมาตรา ๙๐ วางหลักไว้ว่า เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาซึ่งมีโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินยี่สิบปี ไม่ว่าจะมีโทษปรับด้วย

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

หรือไม่ก็ตาม ถ้าหากว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ก่อนมีคำพิพากษา หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำและผู้เสียหายยินยอมและโจทก์ไม่คัดค้าน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าพฤติกรรมแห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม เกินสมควร และศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้ และผู้เสียหายได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควรหากนำวิธีจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กหรือเยาวชน และต่อผู้เสียหายมากกว่าการพิจารณาพิพากษาคดี ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรจัดให้มีการดำเนินการเพื่อจัดทำแผนดังกล่าว หากศาลเห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ดำเนินการตามนั้นและให้มีคำสั่งจำหน่ายคดีไว้ชั่วคราว

ทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น หากผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้ปฏิบัติตามแผนครบถ้วนแล้วย่อมเป็นผลให้สิทธิในภาคดีอยู่มาฟื้องเป็นอันระงับไป

๓) กรณีตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า ผู้กระทำการรุนแรงในครอบครัวมีความผิดตามมาตรา ๔ ศาลมีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษากุศลความประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำการรุนแรงชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทันทีบนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนด แทนการลงโทษผู้กระทำการรุนแรงก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามมาตรการ

แทนการลงโทษครอบถัวแล้ว เป็นผลให้ไม่มีการลงโทษ หรือในกรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๔ ให้พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี จัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องนั้น โดยกำหนดให้ใช้ริการฟื้นฟู บำบัดรักษาคุณความประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทันทีบนໄว ตามวิธีการและระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนหรือศาลกำหนด หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้ว เป็นผลให้มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๔ ได้ สิทธินำคดีอาญาฟ้องย่อมรสับไป

(๕) กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ส่วนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่า ข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาหนึ่นเป็นอันตกไป ซึ่งเป็นไปตามหมวด ๘ มาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ้มีการกำหนดคำจำกัดความของคำว่า “อาชญากร” ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และจากการซึ่งแจงข้อมูลของผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปัจจุบันฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรมอยู่ประมาณ ๕,๐๐๐,๐๐๐ ราย ซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศไทย โดยข้อมูลการกระทำความผิดของแท้ละบุคคลจะถูกบันทึกไว้ในทะเบียนประวัติอาชญากร ทำให้สังคมเข้าใจและตีตราว่าบุคคลนั้นเป็นอาชญากรซึ่งเป็นถ้อยคำที่รุนแรง ถึงแม้ว่าจะเป็น

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

การกระทำความผิดโดยประมาทหรือเป็นความผิดลงโทษก็ตาม ดังนี้ จึงควรมีการพิจารณาปรับเปลี่ยนถ้อยคำเพื่อให้เกิดความเหมาะสม เช่น จากคำว่า “ประวัติอาชญากร” เปลี่ยนเป็นคำว่า “ประวัติผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา” เพื่อสื่อความหมายให้สังคมเข้าใจได้อย่างชัดเจน รวมทั้งควรมีการแยกข้อมูลโดยจัดระดับของการกระทำความผิดว่า ความผิดในระดับใดควรเปิดเผยข้อมูลได้มากน้อยเพียงใด เพื่อมิให้เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการเปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากร หรือประวัติผู้ถูกกล่าวหารว่ากระทำความผิดอาญา

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังคณะกรรมการรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ต่อมากันจะรับฟังการดำเนินการ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติรับไปพิจารณาดำเนินการ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้อนุมัติหลักการเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ โดยให้นำข้อมูลกรณีความผิดทุกประเภทที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับสถานเดียว และกรณีตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๐ ออกจากสารบบข้อมูลประวัติอาชญากรเพิ่มเติมจาก ๑๒ กรณีที่มีอยู่เดิม ซึ่งกรณีความผิดทุกประเภทที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษปรับสถานเดียว มีอยู่ทั้งสิ้นประมาณ ๗๙๐,๐๐๐ ราย โดยภายนอกที่ได้รับอนุมัติหลักการ กองทะเบียนประวัติอาชญากรได้นำข้อมูลออกจากสารบบแล้ว จำนวน ๗๕,๑๗๘ ราย ซึ่งได้เร่งรัดดำเนินการตั้งกล่าวแล้ว ส่วนกรณีที่เป็นไปตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังไม่มีกรณีดังกล่าวส่งมาให้กองทะเบียนประวัติอาชญากรดำเนินการ

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ต่อมาสำนักงานตรวจสอบแห่งชาติได้อันมัติหลักการเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ โดยให้นำข้อมูลกรณีเกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา ๔๖ และมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ และพระราชบัญญัติพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๗ และกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่า ข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาหนึ่นเป็นอันตอกไป ซึ่งเป็นไปตามหมวด ๕ มาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๗ ออกจากสารบบข้อมูลประวัติอาชญากร เพิ่มเติมอีก

ดังนั้น กรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอต่อสำนักงานตรวจสอบแห่งชาติตามข้อ ๑ ได้มีการดำเนินการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำหรับกรณีการกำหนดคำจำกัดความของคำว่า “อาชญากร” ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและการพิจารณาปรับเปลี่ยนถ้อยคำเพื่อให้เกิดความเหมาะสม นั้น อยู่ระหว่างประมวลเรื่องเพื่อเสนอต่อสำนักงานตรวจสอบแห่งชาติ เพื่อพิจารณาต่อไป

លេខ៉ែងទី ៤

សិកិថិនិងសេវាភាសា
ក្នុងការរំពោះអាជីវកម្ម
និងការងារ
នៃក្រសួងពេទ្យ

(ការវិភ័យពិធី ១៨០/២៥៣០ រាយបានផលការពិភាក្សាយ និង ៩៧/២៥៣០)

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สรุปได้ว่า ผู้ร้องเคยถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด และศาลพิพากษาให้ผู้ร้องได้รับโทษจำคุก ๕ ปี ๖ เดือน ปัจจุบัน ผู้ร้องพ้นโทษมาเป็นเวลากว่า ๕ ปีแล้ว และประกอบอาชีพสุจริต โดยเป็นลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งหนึ่ง ผู้ร้องมีความต้องการที่จะสอบเข้ารับราชการเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนจึงถูกจำกัดสิทธิในเรื่องดังกล่าว โดยผู้ร้องต้องการสมัครสอบเข้ารับราชการของหน่วยงานแห่งหนึ่ง แต่เมื่อโทรศัพท์สอบถามไปยังหน่วยงานราชการแห่งนั้น ได้รับแจ้งว่า ผู้ร้องไม่มีสิทธิสอบและหากสอบได้คะแนนเต็มก็ไม่มีทางได้เข้ารับราชการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า จากการศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การกำหนดลักษณะต้องห้ามการเข้ารับราชการตามพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือกรรมการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เห็นว่า สามารถจำแนกหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้เป็น ๗ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มของกรที่ใช้พระราชบัญญัติหรือระเบียบที่กำหนดให้การต้องคำพิพากษานักที่สุดให้จำคุก เป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการเข้ารับราชการ โดยไม่มีการกำหนดข้อยกเว้นให้มีการใช้ดุลพินิจยกเว้นลักษณะต้องห้ามได้ เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

การเมือง พ.ศ. ๒๕๗๔ ระบุเบียบกระบรรยายกล้าโหมว่าด้วยการบรรจุ การโอน และการบรรจุกลับเข้ารับราชการ พ.ศ. ๒๕๗๙ เป็นต้น ซึ่งในกลุ่มนี้ จะไม่มีการกำหนดข้อยกเว้นฯ ให้กับผู้ที่จะเข้ารับราชการซึ่งเป็นผู้โดยได้รับโภชจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโภชสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโภชดังกล่าว โดยไม่มีการระบุข้อยกเว้นให้มีการใช้คุลพินิจยกเว้นลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับกรณีที่เคยได้รับโภชจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโภชสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโภช จึงทำให้ไม่มีลักษณะของการยึดหยุ่นในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นการปิดโอกาสของผู้ที่เคยได้รับโภชจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในการสมัครเข้ารับราชการ

๒. กลุ่มองค์กรที่ใช้พระราชบัญญัติ ระบุเบียบ หรือกฎหมาย ที่กำหนดให้การต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เป็นลักษณะต้องห้ามในการรับราชการ แต่เมื่อข้อยกเว้นให้หน่วยงานสามารถกำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะ หรือใช้คุลพินิจในการรับสมัครบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเข้ารับราชการได้ เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ พระราชบัญญัติ ระบุเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๔ พระราชบัญญัติตำรวจนแท้ชาติ พ.ศ. ๒๕๗๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๗๗ เป็นต้น ซึ่งในกลุ่มนี้จะมีการระบุข้อยกเว้นเกี่ยวกับกรณีของผู้ที่เคยได้รับโภชจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโภชสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือ

ความผิดลหุโทษ ซึ่งมีการพิจารณายกเว้นให้เป็นการเฉพาะรายหรือมีการประกาศยกเว้นให้เป็นการทั่วไป โดยเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติและเป็นไปตามมติของคณะกรรมการ จึงเป็นการให้อโอกาสกับผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในการสมัครเข้ารับราชการ

๓. กลุ่มองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกลุ่มองค์กรที่มีการกำหนดระยะเวลาในการพันโทษเป็นคุณสมบัติที่สามารถเข้าดำรงตำแหน่งได้ เช่น กรรมการ การเลือกตั้ง กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรี เป็นต้น ซึ่งมีการกำหนดข้อห้ามบุคคลมิให้สมัครหรือได้รับการเสนอชื่อในกรณีที่บุคคลนั้นเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกและได้พันโทษมายังไม่ถึงห้าปี เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งกลุ่มองค์กรที่มีการกำหนดระยะเวลาพันโทษที่ชัดเจนดังกล่าว ไดระบุข้อยกเว้นเกี่ยวกับกรณีของผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ จึงเป็นการให้อโอกาสกับผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในการเข้าดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มองค์กรที่ใช้พระราชบัญญัติหรือระเบียบที่กำหนดให้การต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเป็นลักษณะต้องห้ามในการเข้ารับราชการ โดยไม่มีการกำหนดข้อยกเว้นฯ เช่น ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้าราชการการเมือง ข้าราชการทหาร

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

เป็นต้น นั้น ความมีการพิจารณาบทหวานปรับปรุงและแก้ไขบทบัญญัติ ของกฎหมาย แต่ละฉบับให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ โดยไม่เป็นการจำกัดสิทธิของผู้ที่เคยได้รับโภชนาญา โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในการสมัครสอบเข้ารับราชการ โดยในการกำหนดข้อยกเว้นต้องมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและมีความเป็นธรรม รวมทั้ง ความมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการประกอบอาชีพด้วย โดยในการกำหนดข้อยกเว้นอาจมีการกำหนดกรอบระยะเวลาให้กับผู้ที่เคยได้รับโภชนาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในการสมัครสอบเข้ารับราชการ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยได้รับโภชนาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกให้สามารถใช้สิทธิในการสมัครเข้ารับราชการและสามารถกลับตนเป็นคนดี เพื่อทำประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติต่อไป ทั้งนี้ ในการพิจารณาดำเนินการดังกล่าว ควรที่จะได้มีการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายและระเบียบในเรื่องนี้ สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐประจำท้องที่ ตลอดจนพนักงานรัฐวิสาหกิจด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังคณะกรรมการรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ต่อมาคณะกรรมการรัฐมนตรีได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อเสนอแนะฯ ดังกล่าวไปพิจารณา โดยกระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับการบทหวานปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติ ของกฎหมายแต่ละฉบับให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณี

ระหว่างประเทศที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเห็นควรนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังกล่าวข้างต้นต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกฎหมายและระเบียบราชการ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นในประเด็นดังกล่าวต่อไป

ทั้งนี้ สำนักนายกรัฐมนตรีได้แจ้งผลการพิจารณาดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงาน ก.พ. พิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีได้กำหนดเรื่องการพิจารณาของคุณสมบัติไว้แต่อย่างใด จึงขอรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าวข้างต้นไปประกอบการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป และกระทรวงการคลัง พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามกฎหมายคุณสมบัติ มาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ กำหนดให้บุคคลที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่ว่าจะได้รับโทษจริงหรือไม่ แต่ได้พันโทษหรือระยะเวลาการรอการลงโทษหรือการกำหนดโทษแล้วแต่กรณีเกินห้าปี สามารถเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังกล่าว อย่างไรก็ดีขณะนี้กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานฯ โดยจะนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประกอบพิจารณาต่อไป

ເຣື່ອງທີ່ ແຊ

ສຶກສາໃນກະບວນກາຮຽນ ແລະ ສຶກສາຂອງບຸຄຄລ
ໃນເກີຍຮຕິຍສ ແລະ ຊົ່ວໂສີຍງ

ການຝຶກການນຳຕັ້ງຜູ້ຕ້ອງໜາໃນຄະດີອານູາ
ໄປນຳເຊື້ອທີ່ເກີດເຫຼຸ່ມປະກອບຄໍາຮັບສາຮພາ
ແລະກາຮັດເຄື່ອງຈຳກົດສື່ອມວລະນ

(ກໍາວັນທີ ១៨/២៥៥៨ ຮາຍງານພາກາຕົກມາທີ ២៥/២៥៥៦)

ผู้ร้องได้ร้องเรียนผ่านทางโทรศัพท์ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบกับปรากฏเป็นข่าวโดยทั่วไป ว่า กรณีที่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมหรืออนามัยตัวผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิดไปนำเข้าที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เมื่อไปถึงที่เกิดเหตุผู้ต้องหากลับถูกประชานหรือญาติผู้เสียหาย หรือญาติผู้ตาย หรือผู้ที่มานุงค์เหตุการณ์รุมประชาทณ์หรือทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตาย ทั้ง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้มีมาตรการป้องกันเพื่อมิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว หรือมิได้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดจริงและสมควรได้รับโทษตามกฎหมายก็ควรเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น การที่ประชาชนทำร้ายผู้ต้องหาจึงเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้รับฟังข้อเท็จจริงจากผู้ร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อคิดเห็นจากนักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งได้มีการจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน มีข้อควรพิจารณาสรุปได้ ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำเข้าที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ก่อนมี

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

คำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำความผิดมิได้” รวมทั้งมาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ทั้งต่อไปนี้ (๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง” แต่เนื่องจากการดำเนินคดีในประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหา โจทก์มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย ซึ่งคดีอาญาบางคดีที่ไม่มีประจักษ์พยาน และพยานหลักฐานหาได้โดยยาก หากไม่นำตัวผู้ต้องหาที่รับสารภาพไปนำชี้ที่เกิดเหตุ ก็จะทำให้ไม่ได้พยานหลักฐานประกอบ ซึ่งในการดำเนินการต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา และพนักงานสอบสวนต้องแจ้งสิทธิต่าง ๆ ให้ผู้ต้องหาได้รับทราบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๔/๔ วรรคท้าย โดยจัดทำเป็นเอกสารหรือเป็นลายลักษณ์อักษรและให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อให้ความยินยอม เพื่อบังกันมิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา

ประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณา คือ ในบางครั้งหรือบางสถานที่ที่มีประชาชนจำนวนมากมาดูเหตุการณ์ในการนำตัวผู้ต้องหานายคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หรือการทำแผนประทุกกรรม ยังมีการทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาในขณะนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ รวมทั้งการที่ผู้เสื้อข่ายมาทำข่าวในขณะที่มีการนำชี้ที่เกิดเหตุ ยังมีการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะโดยไม่มีการปกปิดใบหน้า ชื่อ - นามสกุล ที่อยู่ และข้อมูลที่แสดงให้ทราบได้ว่าผู้ต้องหานามใคร

ทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวผู้ต้องหา บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง และคนใกล้ชิด ซึ่งสังคมจะเข้าใจและตีตราว่าผู้ต้องหาที่นำขึ้นที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพเป็นผู้กระทำความผิด ทั้งที่ศาลยังมิได้มีการพิจารณาพิพากษา ซึ่งในต่างประเทศการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพจะมีการปิดข้อมูลของผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา และในการนำตัวผู้ต้องหาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เจ้าหน้าที่จะคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก เพื่อมิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย รวมไปถึงข้อเสียงของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งหากหลักเลี้ยงได้จะกระทำการให้บุคคลอื่นแสดงแทน หรือการให้ผู้ต้องหากลุ่มมากไม่เพียงปิดบังใบหน้า หรือการใช้รูปภาพ หรือการสร้างและตกแต่งรูปภาพต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ชี้เส้นทางในการกระทำความผิดของผู้ต้องหา แต่กรณีที่มีความจำเป็นจะต้องนำตัวผู้ต้องหาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุก็ต้องมีการป้องกันโดยกันเขือกในพื้นที่ที่ผู้ต้องหานำขึ้นที่เกิดเหตุ จำนวน ๒ ชั้น รวมทั้งการจัดให้มีมาตรการที่เหมาะสม รัดกุม และจะต้องไม่กระทำในลักษณะประจาน ซึ่งในประเทศไทย หากผู้กระทำความผิดเป็นเด็ก กฎหมายกำหนดห้ามจัดให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพเด็กหรือเยาวชน เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนเพื่อเป็นการหลักเลี้ยงมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพควรกระทำเฉพาะเท่าที่จำเป็น และเป็นไปด้วยความระมัดระวัง รวมทั้งควรมีมาตรการในการป้องกันเพื่омิให้ผู้ต้องหาถูกกละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่วนการแหลงข่าวต่อสื่อมวลชน เจ้าหน้าที่ควรเป็นผู้ที่แหลงความคืบหน้าโดยไม่ต้องนำตัวผู้ต้องหารือญาติของผู้ต้องหารมาร่วมแหลงข่าวด้วย

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ดังนั้น การที่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและการถลงข่าวต่อสื่อมวลชน จะต้องเป็นไปเพื่อเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานให้มีน้ำหนักเพียงพอประกอบการพิจารณาของศาล และให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดและพิพากษาลงโทษ มิใช่การนำตัวผู้ต้องหาไปประจัน รวมทั้งต้องมีการดำเนินถึงความปลอดภัยของผู้ต้องหา การปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องหา และการป้องกันมิให้เกิดการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย รวมทั้งซื่อเสียงด้วย

ประเด็นที่ ๒ การนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปถลงข่าวต่อสื่อมวลชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ซื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง การกล่าวหรือใบข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณะนั้นอันเป็นการละเมิด หรือกระทบสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ซื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ” ซึ่งหากพิจารณาในด้านนวกเพื่อเป็นการป้องปรามบุคคลมิให้กระทำความผิดและเป็นการกระตุ้นเตือนภัยให้สังคมเกิดความระมัดระวัง แต่ในด้านลบเป็นการกระทบสิทธิของผู้ต้องหา และเป็นแบบอย่างแก่ผู้กระทำความผิดที่จะศึกษาวิธีการกระทำความผิดผ่านสื่อมวลชน โดยในต่างประเทศเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้ถลงเกี่ยวกับความคืบหน้าของคดี ว่ามีพยานหลักฐานที่ครบถ้วนหรือไม่ หรือคดีอยู่ระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานใด ซึ่งเป็นการกล่าวถึงกรอบการทำงาน

ของหน่วยงานต่าง ๆ โดยจะไม่มีการให้รายละเอียดของพยาน เพราะจะทำให้พยานเกิดความไม่ปลอดภัย และในบางครั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายในเรื่องของรูปคดีเนื่องจากมีการนำข้อมูลที่ได้จากการแกลงข่าวไปซักค้านพยานในชั้นศาล หากมีความต้องการที่จะแกลงข่าวต้องไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และไม่ควรนำตัวผู้ต้องหาหรือญาติของผู้ต้องหากล่าวแต่ประจักษ์และบุคคลรอบข้างของผู้ต้องหาได้รับผลกระทบ และเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและบุคคลรอบข้างของผู้ต้องหา โดยสื่อมวลชนของต่างประเทศจะรายงานความคืบหน้าของคดี ตามที่ได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และจะไม่ลงรายละเอียดของข่าว

ดังนั้น สื่อมวลชนสามารถรายงานเหตุการณ์เพื่อให้สังคมได้ทราบหนังสือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการกำหนดไว้ในประมวลระเบียบการตำรวจนักวิเคราะห์ ลักษณะที่ ๓๐ ข้อ ๑ ห้ามมิให้ผู้มีหน้าที่ในการให้ลัมภากษณ์หรือแกลงข่าวให้ข่าว กรณีที่คดีที่อยู่ในระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนยังไม่เสร็จ และเหตุการณ์หรือเรื่องราวซึ่งถูกทางการเปิดเผยต่อประชาชนอาจเป็นแบบที่บุคคลอื่นจะถือเอาเป็นตัวอย่างในการกระทำการใดๆ ก็ได้ ตามคำสั่งสำนักงานตำรวจนักวิเคราะห์ที่ ๒๕๔๙/๒๕๕๐ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแกลงข่าว การให้ลัมภากษณ์ การเผยแพร่วิภาพ ต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (แก้ไขเพิ่มเติม) ที่ห้ามอนุญาตหรือจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพ สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวของผู้ต้องหาที่อยู่ในระหว่างการควบคุมของตำรวจทั้งภายในและภายนอกที่ทำการหรือสถานที่ตรวจ และเหยื่ออาชญากรรม รวมทั้งภาพที่มีลักษณะอุจจาระหรือทารุณให้ด้วย หรือล่วงละเมิดสิทธิบุคคล

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

หรือส่งผลกระทบต่อชีวิตรสเสียง เกียรติยศ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เว้นแต่พนักงานสอบสวนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี หรือได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา เหຍื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหาย

อย่างไรก็ตาม จากการรับฟังการขึ้นแจ้งข้อเท็จจริงของผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยการดำเนินการที่ผ่านมาตั้งแต่ขณะที่เป็นกรณีตำรวจได้มีการกำชับการปฏิบัติและซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการถลงข่าวหรือแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน ตามหนังสือกรมตำรวจนี้ ๑๖๐๙/๔๕๔๕ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๗ และจากการให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นของผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ สรุปได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำเสนอที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและการถลงข่าวต่อสื่อมวลชน โดยสำนักงานตำรวจนแห่งชาติมีการกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินการตามคำสั่งสำนักงานตำรวจนแห่งชาติ และประมวลระเบียบการตำรวจนะเกี่ยวกับคดี ในการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำเสนอที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและการถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ยังคงประสบปัญหาเนื่องจากไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเครื่องครัดและไม่สามารถดำเนินการได้ในทุกรูปนี้ ทำให้ยังคงมีการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้ได้พบเห็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น มีการทำรายร่างกายผู้ต้องหานาจากประชาชนที่มามุงดูเหตุการณ์ การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนขณะที่ผู้ต้องหานำขึ้นที่เกิดเหตุโดยไม่มีการปกปิดใบหน้า การให้ชื่อ – นามสกุล ท่อระบายน้ำ และข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ต้องหาร่วมทั้งการนำตัวผู้ต้องหานาในคดีอาญาไปถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ในลักษณะที่เป็นการประจาน ดูหมิ่นเหยียดหยาม ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตรสเสียง เกียรติยศ

และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยการกระทำดังกล่าวข้างต้นเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๗๙ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๗๕ ปฏิญญา سا ก ล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๑ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๔

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรรมการปักครอง และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในเรื่องนี้ แลกเปลี่ยนสั่งการของหน่วยงานในสังกัดให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการของหน่วยงาน อย่างเคร่งครัด ในการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุ หรือการจัดทำแผนประทุกกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ในการแสวงหาพยานหลักฐาน และการดำเนินคดี รวมทั้งเพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การใช้ตัวแสดงสมมุติ การใช้ผ้าคลุมศีรษะเพื่อปิดบังใบหน้า (ในกรณีที่ไม่มีประจักษ์พยานชี้บัญชีกระทำความผิดต้องเป็นผู้นำขึ้นที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ ต้องขึ้นอยู่กับความสมัครใจและความยินยอมของผู้กระทำความผิด โดยเจ้าหน้าที่ต้องคุ้มครองความปลอดภัยให้กับผู้ที่ทำแผนประทุกกรรมควบคู่กับการจำลองสถานที่เกิดเหตุ การให้ประจักษ์พยานนำขึ้นที่เกิดเหตุ ในแต่ละจุด การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (กรณีผู้กระทำความผิด

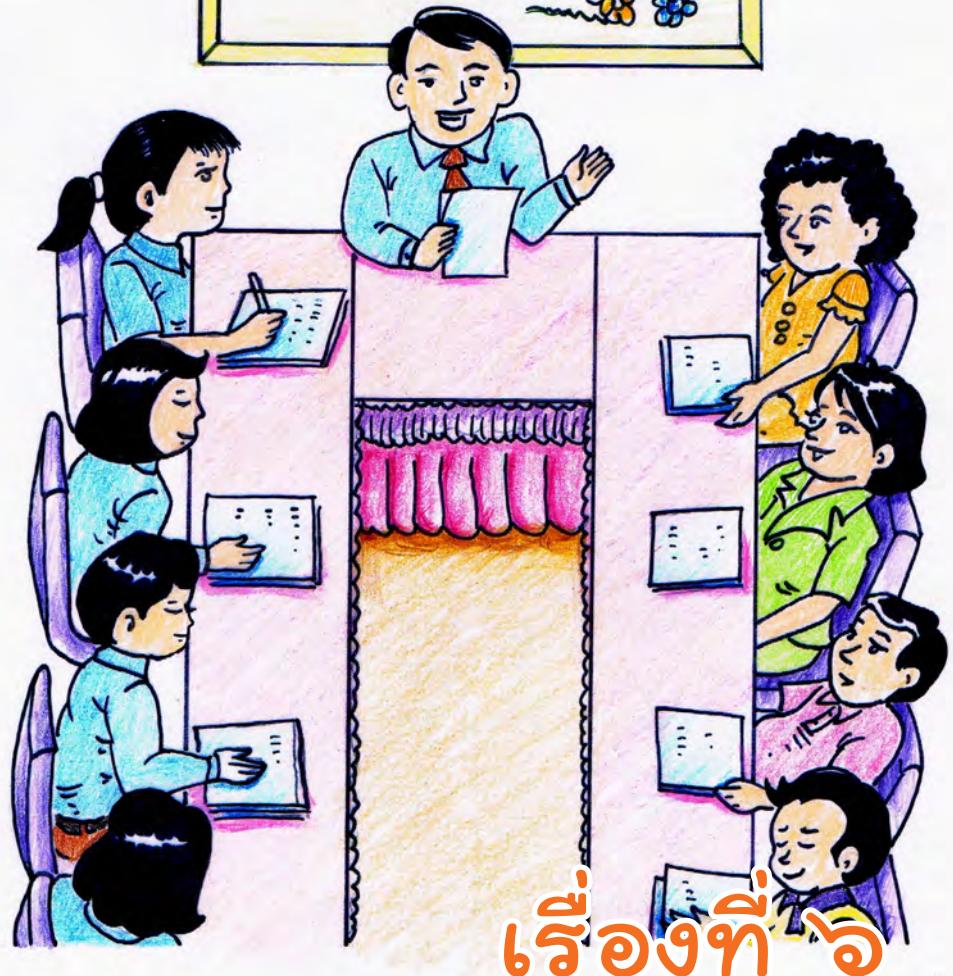

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ที่กระทำผิดข้า) เป็นต้น และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดำเนินการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินการของสำนักงานฯ ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เพื่อประเมินผลต่อไป และเผยแพร่ให้สื่อมวลชนทุกแขนงได้รับทราบในเรื่องนี้เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาต่อไปด้วย

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปบังสำนักงานฯ ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ข้างต้น ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือกำชับและแจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติในการสืบสวนสอบสวน เรื่อง การนำตัวผู้ต้องหาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพและการแตลงข่าวต่อสื่อมวลชน แก่บุคคลกร ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้ว และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้จัดส่งสำเนารายงานผลการพิจารณาฯ ดังกล่าว ให้ทุกสำนักในสังกัดทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคพิจารณาและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อไป สำหรับการดำเนินการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรรมการปกรอง และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ นั้น หน่วยงานทั้งสามที่กล่าวต่างตอบรับและเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และรับไปปฏิบัติทุกรายนี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อไป อนึ่ง ขณะนี้ได้เร่งรัดติดตามผลการดำเนินการจากสำนักงานฯ ที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนต่อไป

การประชุม ครูและผู้ปกครอง

เรื่องที่ ๑

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา
กรณีการเก็บเงินบำรุงการศึกษา
ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

(คำร้องที่ ๙๐๙/๒๕๕๗ รายงานผลการพิจารณา ที่ ๗๘/๒๕๕๔)

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ว่า โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการแห่งหนึ่ง ได้เก็บเงินบำรุง การศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจากผู้ปกครองนักเรียนโดยอ้างประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๙ โดยโรงเรียนดังกล่าว ได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ และวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒ ถึงผู้ปกครองนักเรียน เพื่อขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับนักเรียน ห้องปฏิทินภาคเรียนที่ ๑/๒๕๕๒ นอกเหนือจากการจัดการศึกษา ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน เป็นเงินจำนวน ๑,๙๖๐ บาท โดยอ้างว่า การเรียกเก็บเงินดังกล่าวผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการ สถานศึกษาแล้ว ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า ประกาศกระทรวงศึกษาธิการฉบับดังกล่าว ยังไม่ได้นำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อนนำมาใช้บังคับ จึงเป็น การขัดต่อมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการ ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยตลอดแล้วเห็นว่า การที่ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการได้ชี้แจงว่า ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๙ ซึ่งปัจจุบัน ได้ยกเลิกแล้ว โดยประกาศฉบับดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์ การเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อให้สอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการ

กฤษฎีกาและเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดตือปปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเท่านั้น จึงไม่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าประกาศฉบับดังกล่าวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ใช้อำนาจออกประกาศเพื่อให้มีผลบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงต้องประกาศตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่บัญญัติมีความว่า ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ตั้งนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรส่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๑ ไปยังสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อนที่จะมีการบังคับใช้ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง การเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗ เพื่อยกเลิกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๑ ซึ่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

มีเนื้อหาสาระสำคัญและจุดมุงหมายที่คล้ายคลึงกับประกาศฉบับลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยจะมีความแตกต่างกันเพียงการอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งการที่กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ ไม่มีการอ้างบทบัญญัติตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๖ เนื่องจากเห็นว่าเป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์การเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อให้สอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดถือปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน จึงมีได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการหลอกลวงการส่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังนั้น แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการฉบับใหม่ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓ และมีผลบังคับใช้แล้ว แต่เมื่อประกาศฉบับดังกล่าวมีลักษณะเป็นการบังคับใช้เป็นการทั่วไป และมิได้มุงหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ ซึ่งผู้ปกครองและนักเรียนได้รับผลกระทบจากประกาศฉบับดังกล่าว ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาเพิ่มเติมจากที่รัฐจัดให้ ดังนั้น ประกาศฉบับดังกล่าวจึงเป็น “กฎหมาย” ตามความหมายในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๗๙ และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป

นอกจากนี้ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เงินบำรุงการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗ กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุข้อเรื่อง ข้อประกาศว่า เป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษา แต่เมื่อพิจารณาจาก เนื้อหาของประกาศเป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมุ่งเน้นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระมากกว่าปกติ การสอนด้วยบุคลากรพิเศษ การสอนด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่แตกต่างจากการเรียนการสอนปกติ หรือการสอนที่ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่จัดทำให้เป็นพิเศษ ตามอัตรา ที่เหมาะสมกับสภาพฐานะทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยความเห็นชอบ จากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นไปด้วยความสมัครใจ ของผู้ปกครองและนักเรียน ภายใต้หลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ซึ่งเนื้อหาของประกาศมิได้ขัดหรือแย้ง กับมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่อย่างใด เนื่องจากเป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษา นอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มิใช่การเก็บเงินบำรุง การศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่รัฐได้จัดให้ แต่เมื่อ พิจารณาซึ่งเรื่องในประกาศฉบับดังกล่าวที่กระทรวงศึกษาธิการได้ระบุ ขึ้นเรื่องของประกาศว่า เป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้อง กับความเป็นจริงและไม่สอดคล้องกับบทบัญญัตามาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรกำหนดซึ่งเรื่องประกาศให้สอดคล้อง

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

เนماจะสมกับเนื้อหาของประกาศ โดยการกำหนดชื่อเรื่องและเนื้อหาของประกาศจะต้องสื่อความหมายให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าใจได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษาก่อนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการบังคับใช้ประกาศฉบับดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเก็บเงินบำรุงการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียน การสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้ปกครองและนักเรียน ภายใต้หลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดหลักเกณฑ์ตามประกาศฉบับดังกล่าวเกี่ยวกับ เงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยค่าใช้จ่ายที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล จำนวน ๒๗ รายการ ที่สถานศึกษาไม่สามารถขอรับการสนับสนุนจากนักเรียน หรือผู้ปกครองได้ และค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาจัดให้นักเรียนเก็บมาตราฐานเทิร์นจัดให้ สถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และประกาศให้ผู้ปกครอง และนักเรียนทราบล่วงหน้า เพื่อพิจารณาสมัครใจเข้าร่วมโครงการ อันเป็นการรับรองสิทธิของทุกคนในการศึกษา และเป็นการให้เปล่า มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสริมภาพของบุคคลในการศึกษา การบังคับใช้ประกาศฉบับดังกล่าวเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๖ และกติกาว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๗ เกี่ยวกับสิทธิในการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้

อย่างไรก็ตี เนื่องจากประกาศฉบับดังกล่าวบังคับใช้เป็นการทั่วไป จึงส่งผลกระทบต่อผู้ปกครองและนักเรียน ถึงแม้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ จะแจ้งว่าเป็นไปด้วยความสมัครใจก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ โรงเรียน แต่ละแห่งย่อมต้องการที่จะได้รับเงินสนับสนุนจากผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อใช้ในการพัฒนาโรงเรียนและครูผู้สอนให้มีความพร้อมและมีศักยภาพ โดยเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของโรงเรียน หรือห้องเรียนที่ติดริมถนนซึ่งมีเสียงดังรบกวนมาก นอกเหนือจากสาธารณูปโภคตามเกณฑ์มาตรฐานทั่วไปที่รัฐมีหน้าที่ต้องจัดสรรให้ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรมีการกำหนดหลักการและเหตุผล ที่ชัดเจนในการออกประกาศ ซึ่งควรออกประกาศเฉพาะรายการเท่านั้นที่จำเป็น เพื่อมิให้เป็นการระบบท่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ปกครองและนักเรียน และเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยกระทรวงศึกษาธิการควรมีการเสนอเรื่องต่อ รัฐบาลเพื่อพิจารณากำหนดให้การจัดการศึกษานอกหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ารวมอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้เหลือเฉพาะรายการที่เป็นการจัดการศึกษานอกหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามความสมัครใจ ของผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อให้เป็นไปตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๖ และกติกาว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๗ ในการเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเสมอภาค และเป็นการจัดการศึกษาที่รัฐจัดให้ทุกคนมีสิทธิทั้งวิธีการที่เหมาะสม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อผู้ปกครอง และนักเรียน อีกทั้งรัฐควรสนับสนุนและให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติให้มีความก้าวหน้าเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งในอนาคตจะตรวจเชิงลึกการสอนนอกหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไว้ในหลักสูตรการจัดการศึกษาในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่รัฐจัดให้ของสถานศึกษาทั่วประเทศ เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาต้องการที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพและคุณภาพ การศึกษาของผู้เรียน และเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก โดยเป็นไปตามศักยภาพและความเหมาะสมของผู้เรียนด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะ เขียนโดยนายต่อคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อดำเนินการ แก้ไขปัญหาโดยมิให้มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล สิทธิ และเสรีภาพในการศึกษา และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๔๐ ประกอบมาตรา ๒๙ ปฏิญญาสาがら้ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๖ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๗ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับมิติด้านสิทธิและเสรีภาพ ตามที่

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ ดังนี้

๙. กระทรวงศึกษาธิการควรส่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง การเก็บเงินบำรุงการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ไปยังสำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากเป็นประกาศที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป และเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย

๑๐. กระทรวงศึกษาธิการควรมีการปรับปรุงซึ่งเรื่องของประกาศที่ชัดเจน และสามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้โดยไม่เกิดความสับสน เนื่องจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเก็บเงินบำรุงการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗ เป็นการระบุเกี่ยวกับการเก็บเงินบำรุง การศึกษาของสถานศึกษาฯ ซึ่งต้องอ่านในรายละเอียดจึงจะเข้าใจว่า เป็นการเก็บเงินบำรุงการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียน การสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงทำให้ผู้ปกครอง บางรายอาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ และเพื่อมิให้เป็นการขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑๑. คณะกรรมการรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการบรรจุ การจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไว้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยให้เหลือ เนพารายการที่เป็นการจัดการศึกษานอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายตามความสมัครใจของผู้ปกครองและนักเรียน เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาต้องการที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังคณะกรรมการบริหารฯ ต่อมาคณะกรรมการบริหารฯ ได้ให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปพิจารณาในเรื่องของการปรับปรุงชื่อเรื่องของประกาศให้ชัดเจนสามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้โดยไม่เกิดความสับสน และการบรรจุการจัดการเรียนการสอนนอกหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าไว้ในหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยให้เหลือเฉพาะรายการที่เป็นการจัดการศึกษา นอกหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง โดยพิจารณาในรายละเอียดตามอำนาจหน้าที่ ว่าจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่อย่างไร และนำเสนอก่อนคณะกรรมการบริหารฯ ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

ความรัก ความเข้าใจ ความใส่ใจ

ความพัฒนา ความทุ่มเท
ในทุก ๆ ด้าน

เรื่องที่ ๓

สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา
กรณีสิทธิทางการศึกษาตามหลักสูตร
การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

(คำร้องที่ ๔๔๘/๒๕๕๔ คำร้องที่ ๑๖๒/๒๕๕๔ คำร้องที่ ๒๕๖/๒๕๕๔
คำร้องที่ ๒๙๕/๒๕๕๔ และคำร้องที่ ๕๗๑/๒๕๕๔ รายงานผลการพิจารณาฯ
ที่ ๘๗-๑๐๐/๒๕๕๖ และ ๙๗/๒๕๕๖)

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นทางเลือกประเภทหนึ่ง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่บุตรหลาน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ระบุให้ครอบครัว ต้องไปจดทะเบียนขออนุญาตจัดการศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ ครอบครัวบ้านเรียนพบอุปสรรคในการใช้สิทธิจัดการศึกษาหลายประการ เช่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และผู้ประสานงานที่มีทัศนคติ ไม่ยอมรับให้มีการจัดการศึกษาโดยครอบครัว นโยบายการศึกษาจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่เอื้ออำนวย ให้ครอบครัวสามารถจัดการศึกษาได้ตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ การตีความการใช้กฎกระทรวงฯ ในทางละเอียดสิทธิ การมีส่วนร่วม ในการบริหารและจัดการศึกษาโดยครอบครัว รวมทั้งไม่สามารถเขื่อมโยง กับระบบการศึกษาทุกรูปแบบ การติดตามและประเมินผลไม่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ เป็นต้น โดยผู้ร้องเห็นว่า ภาคีเครือข่าย ครอบครัวบ้านเรียนควรได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยครอบครัว ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการ ตรวจสอบการลงทะเบียนสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ ไม่เป็นธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยตลอดแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างครอบคลุม

และรอบตัวน แลเพื่อให้สอดคล้องกับมิติสิทธิและเสรีภาพของบุคคล สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๑๗ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๓๗ กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๗ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๒๖ กติการะห่วงประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๓ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๒๔ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี โดยกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนา ด้านการจัดการศึกษาโดยครอบครัวให้มีความชัดเจน เพื่อเป็นการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับ ผู้ที่สนใจ รวมทั้งควรมีการเชื่อมโยงการศึกษาทั้ง ๓ ระบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อเป็นการพัฒนาระบบการศึกษา ตามอัธยาศัยของประเทศไทยให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพต่อไป

๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเร่งรัด ในการจัดทำคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาโดยครอบครัวให้แล้วเสร็จ โดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้ผู้ที่

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งต้องมีการทำความเข้าใจในเชิงระบบให้ตรงกันทั่วประเทศ โดยหลังจากที่ได้มีการใช้คู่มือฯ ดังกล่าวแล้ว ควรมีการรับฟังปัญหาจากการใช้คู่มือฯ และการประเมินผลร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงคู่มือฯ ให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมและเป็นระบบต่อไป

๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเร่งรัดการดำเนินการตามที่ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาโดยครอบครัวเป็น ๒ ระยะ คือ การดำเนินงานระยะยาว และการดำเนินงานในปีงบประมาณตัดไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามประเด็นปัญหาที่ได้มีการวิเคราะห์และได้กำหนดเป้าหมาย เพื่อการจัดทำแผนงานการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาโดยครอบครัวไว้แล้ว

๔. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเร่งประสานงานและหารือไปยังหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาประเด็นการเรียนวิชาทหารหรือการเรียนรักษาดินแดน (รด.) โดยเฉพาะปัญหาการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และให้สิทธิกับผู้เรียนจากการศึกษาโดยครอบครัว ผู้เรียนจากการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ผู้เรียนจากการศึกษาทางเลือก และผู้เรียนจากการศึกษาตามอัธยาศัย ใน การสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๑ บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศไทย รักษาผลประโยชน์ของชาติ และปฏิบัติตามกฎหมาย” เพื่อเป็นกำลังของชาติ โดยรัฐสามารถถ

เกณฑ์กำลังพลมาใช้ป้องกันประเทศในยามศึกษาความรู้ ทั้งนี้ การสมัครเป็นนักศึกษาวิชาทหารเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้ารับการฝึกวิชาทหารและพร้อมที่จะเป็นกำลังสำรองรับใช้ชาติในยามศึกษาความรู้

๕. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวและเป็นการส่งเสริมให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน รวมทั้งการจัดอบรมและให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นการปรับทัศนคติในเรื่องการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

๖. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรหารือไปยังกรมบัญชีกลางและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายงบประมาณงบเงินอุดหนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป รวมทั้งควรมีการหารือเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนต่อไปในอนาคต เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของครอบครัวที่จะได้รับเงินอุดหนุนการศึกษารายหัวสำหรับผู้เรียน และเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

๗. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวและผู้เรียนจากการจัดการศึกษาโดยครอบครัวได้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

และเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้จัดการศึกษา โดยครอบครัว ผู้เรียนจากการจัดการศึกษาโดยครอบครัว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังเป็นสร้างความสัมพันธ์อันดี และการมีทัศนคติที่ดี ต่อกันในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

๔. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรพิจารณา หลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินงานโดยลดขั้นตอนที่ยุ่งยาก เกินความจำเป็นเพื่อให้เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำมาเสนอคำขออนุญาตจัดการศึกษาให้คณะกรรมการพิจารณาและแจ้งผล การพิจารณาคำขออนุญาตจัดการศึกษาแก่ครอบครัวที่ยื่นคำขออนุญาตจัดการศึกษา โดยดำเนินการได้ทันภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขออนุญาตจัดการศึกษา ตามที่กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนด

๕. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรพิจารณา จัดให้มีเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่ง ให้เพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ และอำนวยความสะดวก ให้กับครอบครัว ที่ขออนุญาตจัดการศึกษาโดยครอบครัว รวมทั้งควรมีการปรับปรุง การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครอบครัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอไปยังคณะกรรมการรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น ต่อมาคณะกรรมการรัฐมนตรีได้ให้ กระทรวงศึกษาธิการรับไปพิจารณาดำเนินการรวมทั้งความเห็นของ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปประกอบการพิจารณา

ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยอยู่ในกรอบของกฎหมายและมติคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดต่อไป และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบคลุมอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำคู่มือการดำเนินการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ที่เน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา องค์กร บุคคล และผู้จัดการศึกษา รวมทั้งได้มีการจัดทำแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น และได้แจ้งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งทราบและดำเนินการตามแนวทางการขออนุญาตจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว แนวทางการประเมินความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้จัดการศึกษาในกรณีที่มีคุณวุฒิต่างกันมั่นคงศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า รวมทั้งการพิจารณาจัดให้มีเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่การศึกษาให้เพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกให้กับครอบครัวที่ขออนุญาตจัดการศึกษาโดยครอบครัวและการปรับปรุงดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เรื่องที่ ๔

การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

กรณีสำนักงาน ก.พ. กำหนดปรับปรุงตำแหน่ง
ของบุคลากรทางสาธารณสุขที่ไม่เท่าเทียมกัน

(คำอธิบายที่ ๗๗๗/๒๕๕๗ รายงานผลการพิจารณา ที่ ๑/๒๕๕๗)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ว่า สำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือพิจารณาปรับปรุงการทำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งการปรับปรุงตำแหน่งเป็นระดับสูงขึ้นนั้น ให้ตำแหน่งที่ว่างมีเงินรายบุรุษ โดยให้คิดจากค่าตอบแทนเฉลี่ยในระดับสูงสุดของตำแหน่งนั้น และค่าตอบแทนเฉลี่ยของตำแหน่งที่จะนำรายบุรุษจะต้องครอบคลุมค่าตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการปรับปรุงการทำหนดตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดแต่ในรายงานแพทย์สามารถเลื่อนระดับเป็นนายแพทย์ระดับเขียวขัญได้ทุกตำแหน่ง โดยไม่ต้องนำตำแหน่งว่างรายบุรุษ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงาน ก.พ. ควรให้มีการทำหนดตำแหน่งสูงขึ้นอย่างเท่าเทียมกันทุกรายงาน และควรมีการทบทวนการอกระเบียบปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติได้จริง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า การที่สำนักงาน ก.พ. ได้อนุมัติในหลักการโดยให้ปรับปรุงการทำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน โดยมีหลักการว่า การกำหนดตำแหน่งที่มีผลทำให้ค่าใช้จ่ายด้านบุคคลของส่วนราชการเพิ่มขึ้น ให้ส่วนราชการนำตำแหน่งที่มีเงินรายบุรุษเลิก โดยคำนวณจากค่าตอบแทนเฉลี่ยของตำแหน่งที่นำรายบุรุษจะต้องครอบคลุมค่าตอบแทนเฉลี่ยที่เพิ่มสูงขึ้นจากการกำหนดตำแหน่งนั้น เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคคลไม่ให้เพิ่มสูงขึ้น ดังเช่น โรงพยาบาลชุมชนจำนวน ๗๗๗ แห่ง มีผู้ที่ได้ปรับตำแหน่งเป็นหัวหน้าพยาบาล (พยาบาลวิชาชีพ ๔ วช.) จำนวน ๗๗๗ คน คงเหลือหัวหน้าพยาบาลผู้ที่ยังไม่ได้

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฏหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ปรับตัวແພນ່ງອີກ ๕๖๐ คน ທີ່ຕິດຂັດໃນຫລັກການຕັກລ່າວ ໂດຍໃນສັນຂອງ
ຄວາມກ້າວໜ້າໃນສາຍງານພຍາບາລ ຜູ້ຮ້ອງກັບພວກມີໄດ້ປະສົກທີ່ຈະຕ້ອງ
ເປັນຮະຕັບເຂົ້າວ່າຈາລຸຖຸກຄົນດັ່ງເຫັນສາຍງານແພທ໌ ເພີ້ງເພື່ອຂອງໃຫ້ພິຈານາ
ปรับตัวແພນ່ງຫວ່ານັພຍາບາລ (ພຍາບາລວິຊາຍີພ ๔ ວຊ.) ໃນສັນທີຍັງມີໄດ້
ດຳເນີນການໃນເຮືອໂຮງພຍາບາລໝູນໝັ້ນທີ່ມີເພີ້ງໂຮງພຍາບາລລະ ๑ ຕໍ່ແພນ່ງ
ໃຫ້ຄຽບຄ້ວນເທົ່ານັ້ນ ຕ່ອມາສໍານັກງານປັດກະທຽບສາරັນສຸຂ້ໄດ້ມີໜັນສືອ
ຂອຍກເວັນຫລັກເກັນທີ່ໃນຕໍ່ແພນ່ງສາຍງານແພທ໌ແລະທັນຕແພທ໌ ໂດຍຂອໃຫ້
ກາրກຳທັນດຕໍ່ແພນ່ງສູງຂັ້ນຂອງທັ້ງສອງຕໍ່ແພນ່ງນີ້ເປັນຮະຕັບເຂົ້າວ່າຈາລຸ
ໂດຍໄມ້ຕ້ອງນຳຕໍ່ແພນ່ງວ່າງນາຍຸບຮວມ ແລະສໍານັກງານ ກ.ພ. ໄດ້ອຸນຸມັດຕາມທີ່
ສໍານັກງານປັດກະທຽບສາරັນສຸຂ້ໄດ້ມີໜັນສືອຂອງໃຫ້ສັນຮາຍການໃນສັງກັດ
ຮະບັກການໃຫ້ຕໍ່ແພນ່ງວ່າງ ເພື່ອນຳຕໍ່ແພນ່ງວ່າງດັ່ງກ່າວມາໃຫ້ຮັງແຕ່ງດັ່ງ
ນັກເຮັຍຫຼຸນຂອງຮັບສູນໃນສາຍງານແພທ໌ ແລະທັນຕແພທ໌ ກຣົນຈຶງເປັນການ
ເລືອກປົງປັດໂດຍໄມ້ເປັນອຣມຕ່ອບຸຄຄລເພຣະເຫຼຸດແທ່ງຄວາມແຕກຕ່າງໃນເຮືອ
ສັກນະຂອງບຸຄຄລ ຕາມນາທຣາ ๓๐ ວຣຄສາມ ຂອບຮັບອຣມນູນໝ່າງ
ຮາຍອານາຈັກໄທຢ ພຸທອກກໍາຮາຊ ໨໬໬໬ ໃນຕໍ່ແພນ່ງສາຍງານອື່ນທີ່ທຳນັ້ນທີ່
ໃຫ້ບໍລິການສາරັນສຸຂ້ ໂດຍເພົາຮ່ວ່າງບຸຄຄລກາທີ່ມີສັກນະເປັນແພທ໌
ກັບບຸຄຄລກາທີ່ມີສັກນະອື່ນ ສື່ບັນດາ ທັນຕແພທ໌ ແກສັກ ພຍາບາລວິຊາຍີພ
ນັກຮັງສີກາຮແພທ໌ ນັກເກົ່ານິກກາຮແພທ໌ ນັກວິທາສາສຕ່ວົງກາຮແພທ໌
ນັກກາຍກາພບຳບັດ ນັກກິຈກະຮົມບຳບັດ ນັກເວົ້າສາສຕ່ວົງກາຮສີ່ອຄວາມໝາຍ
ນັກຈິຕິວິທາຍ ນັກຈິຕິວິທາຍຄລິນິກ ແລະນັກວິຊາກາຮສາරັນສຸຂ້ ທີ່ມີຄວາມ
ໂຄກສເທົ່າເຫັນກັນໃນການໄດ້ຮັບກາຮສົງເສົ່າມໃໝ່ມີຄວາມກ້າວໜ້າໃນການທຳນັ້ນ
ໃນຮະຕັບທີ່ສູງຂັ້ນຕາມຄວາມໝາຍສົມ ຕາມປົງປັນຢາສາກລວ່າດ້ວຍສິທິມຸນຸ່ຍ່ານ

ข้อ ๒ (๑) ข้อ ๗ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๖ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๗

ทั้งนี้ ในการบริหารประเทศ รัฐบาลต้องบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ ซึ่งมีบัญญัตไว้ในส่วนที่ ๔ ว่าด้วยแนวโน้มนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม มาตรา ๔๐ (๒) ว่า รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข ซึ่งการดำเนินนโยบายในส่วนนี้ รัฐบาลต้องอาศัยบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณสุข เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจของรัฐบรรลุเป้าหมายตามนโยบาย บุคลากรดังกล่าวประกอบด้วยผู้ที่ดำรงตำแหน่งหลักหลายสถานะตามสาขา วิชาชีพต่าง ๆ คือ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ นักรังสีการแพทย์ นักเทคนิคการแพทย์ นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักเวชศาสตร์การสื่อความหมาย นักจิตวิทยา นักจิตวิทยาคลินิก และนักวิชาการสาธารณสุข ในกรณี รัฐบาลครรภ์มีกรอบแนวทางการเข้าสู่ตำแหน่งและการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขในแต่ละสถานะวิชาชีพ ให้เป็นไปด้วยความเป็นธรรม เพื่อให้ทุกคนมีความมั่นใจในความก้าวหน้าและมีขวัญกำลังใจในการทำงานต่อไป

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในภาพรวมต่อ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และคณะกรรมการรัฐมนตรี เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เท่าเทียมกัน ทั่วประเทศ และให้สอดคล้องกับมิติต้านสิทธิและเสรีภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ ดังนี้

๑. สำนักงาน ก.พ. ควรมีการบทหวานปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนด ตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นของทุกสายงานให้เป็นไปตามแนวทางที่ก่อให้เกิด ความเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะ ของสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลที่เท่าเทียม กันในเรื่องของความก้าวหน้าในการทำงานของบุคคล

๒. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขควรมีการเสนอขอ อัตราเพิ่มใหม่ไปยังสำนักงาน ก.พ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนด อัตราว่างในระยะยาว ที่ต้องบรรจุแพทย์ หันตแพทย์ และพยาบาล ซึ่งเป็นนักเรียนทุนรัฐบาลที่เป็นคู่สัญญาด้วยทุน เพื่อให้มีความชัดเจน และเป็นการรองรับในการบรรจุนักเรียนทุนของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อลายงานอื่นที่ให้บริการ สาธารณสุข ที่ต้องใช้ตำแหน่งว่างที่มีเงินมากยุบรวมจากการปรับปรุง การกำหนดตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนด

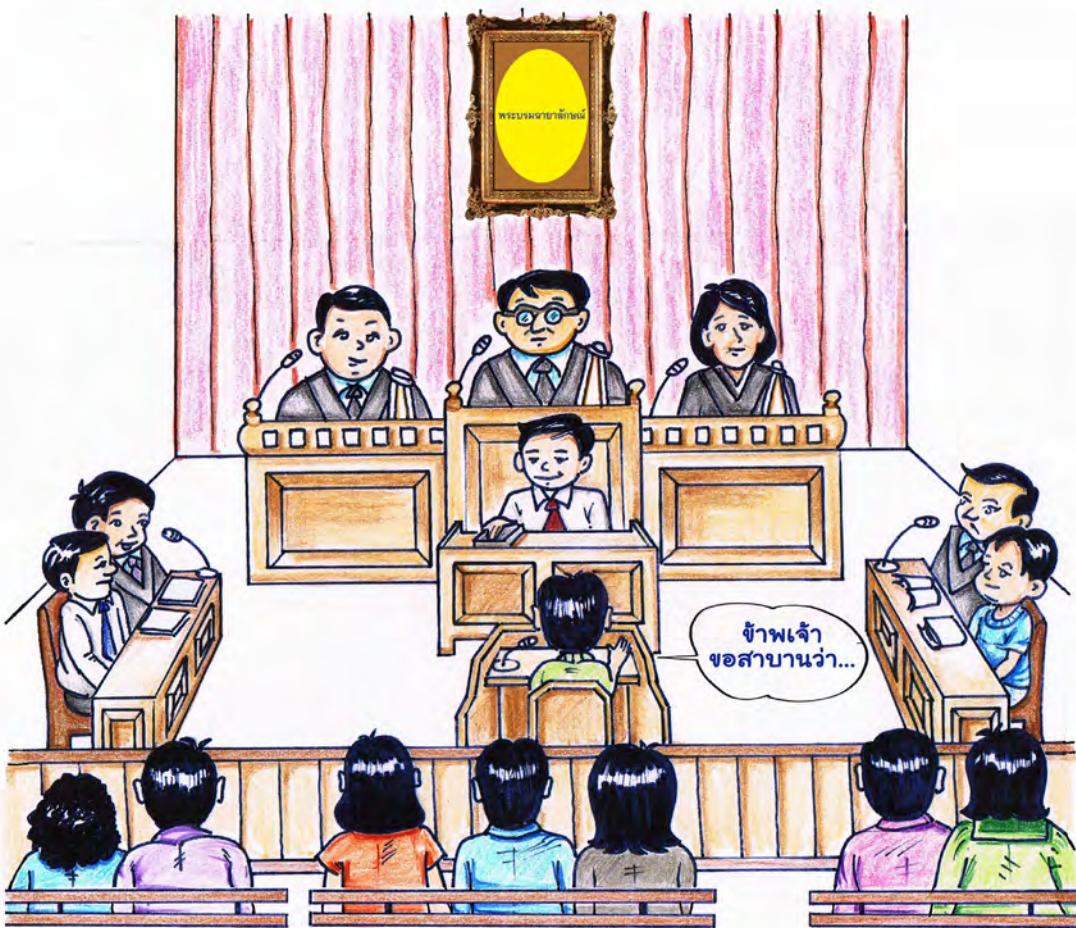
๓. คณะกรรมการรัฐมนตรีควรมีนโยบายให้สำนักงาน ก.พ. และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง พิจารณาภาพรวมของประเทศไทยในการบริหารงบประมาณ ด้านบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในด้านการให้บริการ ด้านสุขภาพ การศึกษา และการสาธารณสุข เป็นต้น เพื่อให้มี

ความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรม เนื่องจากในวิชาชีพต่าง ๆ ก็มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ และประการสำคัญ สำนักงาน ก.พ. เป็นหน่วยงานที่ดูแลด้านการบริหารกำลังคนภาครัฐ และเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลข้าราชการพลเรือน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาในภาพรวมของประเทศ และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้บุคคลที่ทำงานในด้านความก้าวหน้าของแต่ละวิชาชีพ จึงควรมีการพิจารณาบทบาทหน้าที่ การกำหนดตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น เพื่อมิให้เกิดการลักลั่นในระหว่างทบทวน กรม ต่าง ๆ

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังคณะกรรมการรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. และสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้มีข้อสังเกตว่า เนื่องจากการตรวจสอบสุขภาพลูกจ้างที่จ้างไว้ด้วยเงินบำรุงจำนวนมาก โดยเฉพาะสายงานที่กระทรวงสาธารณสุขขาดแคลนได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ นักเทคนิคการแพทย์ นักกายภาพบำบัด เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งควรที่จะได้รับการบรรจุเมื่อสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมีตำแหน่งว่าง แต่ด้วยเหตุผลที่ต้องดำเนินการตามมติที่ ก.พ. กำหนด จึงทำให้ต้องนำตำแหน่งว่างในสายงานอื่น ๆ มาปรับปรุงกำหนดตำแหน่งเพื่อบรรจุนักเรียนทุนรัฐบาล เป็นผลให้ผู้ที่ได้รับการจ้างไว้ขาดโอกาสที่จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ ทั้งนี้ คณะกรรมการรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี และสำนักงาน ก.พ. รับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการในภาพรวมของประเทศต่อไป

เรื่องที่ ๙

สิทธิของบุคคลในครอบครัว
กรณีการกล่าวคำสำนวนตนต่อศาล
ของแต่ละศาสนា

(คำร้องที่ ๔๘๗/๒๕๕๔ รายงานผลการพิจารณาฯ ที่ ๖๗๗/๒๕๕๔)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ว่า ผู้ร้องได้เบิกความเป็นพยานต่อศาลยุติธรรมแห่งหนึ่ง โดยข้อความในแบบพิมพ์ของศาลให้ผู้ร้องสาบานว่า “หากข้าพเจ้า (พยาน) เยาความเห็นมากล่าวอ้างแม้แต่น้อย ขอภัยนตรายและความวิตกทั้งปวง จงเกิดแก่ ข้าพเจ้า (พยาน) และครอบครัว (พยาน) โดยพลัน” ซึ่งการกล่าวคำสาบานตามแบบพิมพ์ดังกล่าวมีการกล่าวถึงภัยนตรายที่จะเกิดขึ้นกับคนในครอบครัว ผู้ร้องเห็นว่า การที่ตนเป็นผู้กล่าวคำสาบานแต่เหตุใดจึงต้องมีการกล่าวถึง พลที่จะเกิดกับคนในครอบครัว ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลในครอบครัว และขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อีกทั้งผู้ร้องเห็นว่า การกล่าวคำสาบานก่อนเบิกความ ของแต่ละศาสนามีความแตกต่างกัน โดยแบบพิมพ์คำกล่าวสาบานตน ก่อนเบิกความของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธมีข้อความที่กล่าวถึงครอบครัว แต่แบบพิมพ์คำกล่าวสาบานตนก่อนเบิกความของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม กลับไม่มีข้อความที่กล่าวถึงครอบครัว ผู้ร้องเห็นว่า การกำหนดข้อความ ตามแบบพิมพ์คำกล่าวสาบานตนก่อนเบิกความของแต่ละศาสนานี้ มี ความแตกต่างกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยถือเหตุแห่งความเชื่อทางศาสนา ตามนัยมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการ ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยตลอดแล้วเห็นว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๒ วรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ก่อนเบิกความพยานทุกคนต้อง สาบานตนตามลักษณะหรือจารีตประเพณีแห่งชาติของตน

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

หรือกล่าวคำปฏิญาณว่าจะให้การตามความสัตย์จริงเสียก่อน” และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๑ บัญญัติว่า “ผู้ใดขัดขืนคำสั่งของศาลให้ล้างน้ำ ปฏิญาณให้ถ้อยคำ หรือเบิกความ ต้องระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งจากบทบัญญัติของกฎหมายได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ที่จะให้การต่อศาลต้องกล่าวคำล้างน้ำตามที่ศาลหรือกล่าวคำปฏิญาณก่อนเบิกความ หากไม่ปฏิบัติตาม จะต้องได้รับโทษตามที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ ซึ่งในการกล่าวคำล้างน้ำตามที่ศาลหรือกล่าวคำปฏิญาณจะเป็นไปตามลักษณะหรือจารีตประเพณีที่แต่ละคนนับถือ โดยมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของความเชื่อและการเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือ และเป็นเรื่องของความนำเชื่อถือของพยานซึ่งศาลได้กำหนดรูปแบบตัวอย่างคำล้างน้ำของแต่ละศาสนานี้เพื่อให้เกิดความสะดวกในการกล่าวคำล้างน้ำหรือการปฏิญาณ ซึ่งตามหลักนิติธรรมการกล่าวคำล้างน้ำของพยานควรที่จะเป็นการกล่าวคำล้างน้ำที่เป็นการเฉพาะตัวบุคคลที่กล่าวคำล้างน้ำ ซึ่งไม่ควรมีการย้างถึงครอบครัวในทุกศาสนา และผลจากการกล่าวคำล้างน้ำก็ควรที่จะเกิดกับพยานที่กล่าวคำล้างน้ำเท่านั้นไม่ควรให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัวซึ่งไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในภาพรวมต่อสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง และกรมพระธรรมนูญ ในการพิจารณาถึงรูปแบบและถ้อยคำหรือข้อความคำล้างน้ำที่จะใช้ในการล้างน้ำให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันและมีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเป็นระบบในทุกชั้นศาลและเพื่อความเป็นสากล โดยรูปแบบตัวอย่างคำล้างน้ำควร

ที่จะเป็นการเฉพาะตัวของบุคคลที่ก่อร้ายคำสาบาน ซึ่งไม่ควรมีการอ้างถึงครอบครัวในทุกศาสตรา เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และหลักสิทธิมนุษยชนต่อไป

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังกรมพระธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลปกครอง ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งกรมพระธรรมนูญได้มีการปรับปรุงถ้อยคำที่ใช้ในการสาบานตนของพยานให้มีข้อความเป็นการเฉพาะตัวของบุคคลที่ก่อร้ายคำสาบานโดยไม่กล่าวอ้างถึงครอบครัวของพยานในทุกศาสตรา และได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติแล้ว ในส่วนของสำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการขอความร่วมมือไปยังศาลยุติธรรมทั่วประเทศให้ใช้รูปแบบคำสาบานหรือคำปฏิญาณตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๑๒ ตามตัวอย่างคู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการส่วนวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งทุกศาสตราไม่ได้กล่าวถึงครอบครัวของพยานแต่อย่างใด และในส่วนของสำนักงานศาลปกครอง ปัจจุบันคำสาบานและคำปฏิญาณของศาลปกครองกล่าวถึงเฉพาะผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้สาบานหรือผู้ปฏิญาณเท่านั้น ไม่ได้พัดพิถึงบุคคลอื่นหรือครอบครัว ซึ่งมีรูปแบบและแนวปฏิบัติของทุกศาลเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

เรื่องที่ ๑๐

การปฏิวัติที่ไม่เป็นธรรม

กรณีคนพิการไม่ได้รับสิทธิให้เข้าทำประโยชน์
ในเขตปฏิรูปที่ดิน

(คำอธิบายที่ กกจ./๒๕๔๘ รายบ. กมพลการฯ ตามที่ขอมา ที่ กกจ./๒๕๔๘)

ผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปได้ว่า ผู้ร้องเป็นคนพิการทางสายตา ต่ำมาได้ซึ้งที่ดินแปลงหนึ่งซึ่งเป็นที่ดินที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แต่เจ้าของเติมยังไม่ได้ดำเนินการขอเอกสารสิทธิให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) ผู้ร้องจึงได้ไปดำเนินการเพื่อขอออกเอกสารสิทธิที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดหนึ่ง โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินแห่งนั้น ได้รังวัดที่ดินและออกซึ้งแบบร่วมกับผู้ร้องแล้ว แต่ต่อมากล่าวไม่สามารถใช้ซึ้งของผู้ร้องเป็นเจ้าของที่ดิน ส.ป.ก. ได้ เนื่องจากระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดไว้ว่า ผู้ที่มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. จะต้องเป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินฯ จึงตีความหมายรวมถึงคนพิการทุกประเภทด้วย ผู้ร้องเห็นว่าตนสามารถทำการเกษตรได้ และระเบียบดังกล่าวของ ส.ป.ก. เป็นระเบียบที่จำกัดสิทธิ ซึ่งผู้ร้องได้ซึ้งที่ดินจำนวน ๑๙ ไร่ ๗ งาน ๔ ตารางวา โดยได้ปลูกต้นยางพาราเต็มพื้นที่ ปัจจุบันใช้ชื่อน้องสาวของผู้ร้องในการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. แปลงดังกล่าว

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตลอดแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวเนื่องจากเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในการให้ความเห็นและตีความระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจาก

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖ (๔) ว่า ผู้ที่มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. จะต้องเป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ดีความหมายรวมถึงคนพิการทุกประเภท โดยในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม บุคคลที่สามารถประกอบการเกษตรได้ ควรพิจารณาในเรื่องของความสามารถในการประกอบอาชีพเป็นหลักมากกว่า การพิจารณาจากสภาพร่างกายของบุคคล ซึ่งกรณีที่คนพิการที่เป็นเกษตรกรถึงแม้ว่าจะมีความผิดปกติหรือบกพร่องทางด้านร่างกาย แต่หากยังมีความสามารถในการประกอบเกษตรกรรมได้ เช่น เป็นผู้ลงทุน ดูแลครอบครุ หรือกำกับ ในการทำการเกษตร ก็ถือว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติสามารถประกอบการเกษตรได้และเป็นเกษตรกรตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดย ส.ป.ก. สมควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหรือพิจารณาทบทวนระเบียบคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๖ (๔) เพื่อให้สอดคล้องกับบทัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ในการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพาะปลูกแห่งความพิการ และในระหว่างที่ยังไม่มีการแก้ไขระเบียบฉบับดังกล่าว ส.ป.ก. ควรกำหนดหลักเกณฑ์

และแนวทางในการปฏิบัติตามระเบียบฯ ให้มีความชัดเจน โดยจัดทำหนังสือเวียนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อซักข้อมูลความเข้าใจในการปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ และเพื่อมีให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแท้งความพิการ รวมทั้งพิจารณาดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงเชื้อในหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๕ - ๐๑) จากเชื้อน้องสาวของผู้ร้อง เป็นเชื้อผู้ร้อง เพื่อให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงและความประสงค์ของผู้ร้องและน้องสาวของผู้ร้อง

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอไปยังสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมดังกล่าวข้างต้น ต่อมาสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๗๕ โดยได้มีการประชุมหารือและมีการจัดทำร่างระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ซึ่งในร่างฉบับนี้ได้กำหนดในเรื่องคุณสมบัติของผู้ซึ่งจะได้รับการจัดที่ดิน โดยกำหนดไว้ในข้อ ๖ (๔) มีการแก้ไขถ้อยคำ โดยตัดคำว่า “มีร่างกายสมบูรณ์” ออก เพื่อให้เกิดความเสมอภาค และเป็นการเปิดโอกาสให้คนพิการสามารถมีที่ดินทำกิน ทั้งนี้ ร่างฉบับดังกล่าวอยู่ระหว่างการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง แก้ไขก่อนนำเสนอตามขั้นตอนเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

(สำเนา) ประกาศ แต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (พระปรมາภิไธย) ภูมิพลอดุลยเดช ปร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่วุฒิสภาได้ลงมติ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้ความเห็นชอบผู้ซึ่งมีความรู้ หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วยจำนวนเจ็ดคน ให้เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และบุคคลทั้งเจ็ดคนได้ประชุมเลือกกันเองให้คุณหนึ่งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำแนะนำของวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

๑. นางอมรา	พงศานาพิชญ์	เป็นประธานกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายแท็จริง	ศิริพานิช	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นายนิรันดร์	พิทักษ์วัชระ	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นายปริญญา	ศิริสารการ	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายไฟบูลย์	รา Hague โพธารย์	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. พลตำรวจเอก วันชัย	ศรีนวลนัด	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นางวิสา	เบญจจะมโน	เป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๒ เป็นปีที่ ๖๔
ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
นายประเสริฐ บุญเดช
ประธานวุฒิสภา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของรัฐสภา ตามรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ มีวาระดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งได้warehouseเดียว

อำนาจหน้าที่

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธณ์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายได้กระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครอง กระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๔. พ้องคดีต่อศาลงุฎิธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควร เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฏ ต่อรัฐสภา หรือคณะกรรมการทรัพยากรดเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๖. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ ด้านสิทธิมนุษยชน

๗. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๘. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

๙. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจเรียกเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ที่ ๔๒/๙๕๔๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๐ และพระราชบัญญัติ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้คณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำหรือ
การละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไป
ตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทย
เป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงาน
ที่กระทำการหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการให้ถูกต้องและเป็นธรรม
ตามอำนาจหน้าที่ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงาน
ต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป รวมทั้งเสนอแนะ
นโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต่อรัฐสภา
หรือคณะกรรมการสิทธิมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
บรรลุผลสำเร็จตามเจตนาไว้ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายข้างต้น อาศัยอำนาจ
ตามความในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

มาตรา ๑๕ (๙) และมาตรา ๒๖ วรรคสาม ประกอบกับมติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๕ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติ ที่ไม่เป็นธรรม โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	นายไพบูลย์	วราหะพิชัย	ประธานอนุกรรมการ
๑.๒	นายเกริกเกียรติ	วรดิษฐ์	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๑
๑.๓	นายชัดภัย	บุรุษพัฒน์	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๒
๑.๔	นายวิจิตร	วิชัยสาร	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๓
๑.๕	นางชนิษฐา	โถโพธิ์ไทย	อนุกรรมการ
๑.๖	นายสาวรี	นักเบศร์	อนุกรรมการ
๑.๗	นายอำนาจ	คลังพหล	อนุกรรมการ
๑.๘	นายอิทธิกร	ขำเดช	อนุกรรมการ
๑.๙	นางสาวลดາพร	เพ่าเหลืองทอง	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑.๑๐	นางสาวกชนาศ	จูปันโภกณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๑	นางสาวดาริน	มินเนตร	ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศไทย กับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการแก้ไข

๒.๒ ปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเรียนรู้ การจัดการความรู้ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในค่านิยมด้านสิทธิมนุษยชนแก่ภาคีเครือข่าย และสังคมสาธารณะ

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

๒.๓ ไกล์เกลี่ยบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คู่กรณีทำความตกลงในการประนีประนอมหรือระงับข้อพิพาทและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน พร้อมจัดทำข้อตกลง

๒.๔ เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต่อรัฐสภา หรือคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒.๕ ศึกษา ประเมิน วิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน และเสนอแนะวิธีการ หรือแนวทางแก้ไขปัญหา รวมทั้งจัดทำรายงานผลการศึกษา ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน

๒.๖ ส่งเสริมศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ ด้านสิทธิมนุษยชน

๒.๗ ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชนและองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

๒.๘ การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนุกรรมการอาจเขียนผู้เขียนชื่อหรือผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นชอบก่อนการพิจารณา เป็นครั้งคราว

๒.๙ รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป

๒.๑๐ ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖

สั้ง ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ณ สำนัก

ศาสตราจารย์อ่อนรา พงศพิชญ์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๐ ๙ ๕ ๔ ๓ ๒ ๑ ๒ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๑ ๑๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

๑. นายไพบูลย์	วราหะไพฑูรย์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายเสริมเกียรติ	วรดิษฐ์	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๑
๓. นายชัดภัย	บุรุษพัฒน์	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๒
๔. นายวิจิตร	วิชัยสาร	รองประธานอนุกรรมการ คนที่ ๓
๕. นางชนิษฐา	ໂຕโพธิ์ไทย	อนุกรรมการ
๖. นายสาโรช	นักเบนค์	อนุกรรมการ
๗. นายอำนาจ	คลังพหล	อนุกรรมการ
๘. นายอิทธิกร	ขำเดช	อนุกรรมการ
๙. นางสาวลดາพร	แผ่เหลืองทอง	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐. นางสาวกานามาศ	ฐานปันโสกณ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นางสาวดาริน	มินเนตร	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นางสาวกฤษณา	เพชรมาภ	เจ้าหน้าที่ธุรการด้านการตรวจสอบ เรื่องร้องเรียน

๑๐ เรื่องเด่น สิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

การร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

ผู้ร้อง ได้แก่

- ผู้ถูกละเมิด หรือผู้แทน
- ผู้พบเห็นการละเมิด

ร้อง
เรียน
มายัง

- สำนักงานคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- กรรมการฯ คนใดคนหนึ่ง
- องค์การเอกชน
ด้านสิทธิมนุษยชน
ที่คณะกรรมการฯ กำหนด

สถานที่ติดต่อ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
สํอ พระษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดี
ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐
๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๕
สายด่วน ๑๗๗๗
E-mail : help@nhrc.or.th
Homepage : www.nhrc.or.th

ร้อง
เรียน
โดย

- ทางจดหมาย
- ทางโทรศัพท์
- ด้วยตนเอง ณ สำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ
- ทางโทรสาร
- ส่งข้อความทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์
(E-mail) หรือสื่ออื่นๆ

ร้อง
เรียน
โดย
ระบุ

- ชื่อ ที่อยู่ของผู้ร้องเรียน
หรือผู้ทำการแทน
ที่สามารถติดต่อกลับได้
- ชื่อ ที่อยู่ บุคคลหรือหน่วยงาน
ที่เป็นผู้ละเมิด
- รายละเอียดการกระทำ
หรือเหตุการณ์ที่มีการละเมิด

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิกธิ เสรีภาพ
และความเสมอภาคของบุคคล
เป็นคุณค่าในวิถีชีวิตสิกขิมนุษยชน
ที่ต้องส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครอง”

นายเพนลย์ วราหนะไพฐรย์
กรรมการสิกขิมนุษยชนแห่งชาติ

คำอธิบายความหมายของเครื่องหมาย

รูปทรงดอกบัว

คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์อันเป็นจริยวัตถุอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ

คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ในการlob อุ่มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาคและภราดรภาพ

ลิ้น้ำเงิน

คือ ลักษณะความเชื่อมั่นของประชาชน และทุกภาคส่วนของสังคม

คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน

คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่น จากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม สิทธิอื่น ๆ ในสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๖๐

อาคารรัชปะรานภกัด ชั้น ๒ และ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เพชรหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๙๔๗ ๐๘๐๐ โทรสาร ๐ ๒๙๔๗ ๘๔๕๓

www.nhrc.or.th E-mail:help@nhrc.or.th สายด่วนร้องเรียน ๐๘๗๗๗